

gnala svojega cesarja s svojo vladarsko hišo. Od tistega časa pa ni več miru na Kitajskem, marveč so stalne vojne med poedinimi pokrajinami, ki jih vodijo razni generali. Republika samoposebi torej še ni nobeno zatočišče miru.

Zaznamovati je tudi treba besede, ki jih je Radič dne 24. oktobra o položaju kroga (to je kralja) v naši državi izrekel napram dopisniku beograjskega lista »Vreme.« Rekel je namreč: »Ustavni položaj, ki ga ima zdaj kralj, more ona ne samo obdržati, marveč tudi okrepiti; vendar je ta položaj treba precizirati (določiti), ker mi nimamo ustavne prakse (izkušnje, navade), kakor na Angliškem. Tako n. pr. mora priti v ustavo, da kralj ne more zahtevati demisije od vlade, ki ima večino v parlamentu, ali da more razpustiti parlament in volilno vladno poveriti tej poslovni vladi. S tem že izgine vsak povod, a kaj še razlog za agitacijo proti kroni.«

Radič je torej takšen republikanec, ki sploh ni istinski republikanec, ker mu manjka to, kar tvori bistvo in glavne zahteve pravega republikanizma. Za Radiča je republika samo fraza, samo beseda, s katero razvema in omamlja ljudstvo. Za njega pravzaprav pomenja republika samoodločitev in samovlast ljudstva v občini, okraju, deželi in državi. To pa ni republika, to je avtonomija.

Naše ljudstvo, ki je vajeno treznejše misliti ter vsako stvar imenovati s pravim imenom, se ne da verati in zapeljati s takimi praznimi frazami. Ono dobro ve, da ona velika borba, ki se sedaj vodi v naši državi, ne gre za monarhijo ali republiko, marveč da gre za avtonomijo in proti centralizmu. Zato je Slovenska ljudska stranka proglasila vprašanje o monarhiji ali republiki kot stvar manjše vrednosti. Glavno je, da se zruši centralizem ter se mesto njega zgradi avtonomistična ureditev države. Zato je v naši stranki prostor in mesto za vsakega, naj si je republikanec ali monarhist, samo da je Slovenec ter da se zavzema za politično samostojnost in istinito avtonomijo Slovenije. Mi Slovenci smo lasten narod ter zahtevamo za sebe avtonomno pravo samoodločbe. Iz tega razloga odklanjamo Prepeluhovo republikansko stranko, ki bi ne bila nič drugega nego podružnica hrvatske Radičeve stranke v Sloveniji. Mi Slovenci imamo, hvala Bogu, boljše in razumnejše voditelje nego je hrvatski Radič. Naša politika mora biti slovenska in zato ne sme biti privesek nobene druge politike, ne srbske, pa seveda tudi hrvatske ne.

DIJAŠKA VEČERJA V MARIBORU

daje stradaljočim srednješolcem v Mariboru vsak dan toplo večerjo. Draginja je veličanska in priprosto stanovanje s hrano za dijaške stane 3000 K mesečno in še več. Tako ogromnih zneskov naši srednješolci po večini ne morejo plačevati. Zato jih je veliko število izročeni stradanju in pomanjkanju. Tem stradaljočim revežem priskoči na pomoč »Dijaška večerja« v Mariboru, ki jim poskrbi vsak dan toplo večerjo. Letos se je oglasilo 79 dijakov za večerjo. Vsi so revni in potrebni, zato nismo mogli drugače, kakor da smo jih sprejeli.

79 stradaljočih revežev

imamo torej letos vsak dan na večerji. Mi zaupamo v Boga, da bo blagoslovil naše početje, ter se, kakor dozdaj, zanesemo na radodarnost našega dobrega ljudstva, da nam bo z milodari pomagalo prehraniti teh 79 revežev.

Obračamo se danes v imenu revnih srednješolcev do dobrega slovenskega ljudstva s prisrčno prošnjo, da podpira Dijaško večerjo in daruje za njo. S polno hvaležnostjo se sprejema denar pa tudi živila, kakor: krompir, fižol, žito, pšenica, riž itd. Karkoli nam pošljete, vse bo prav prišlo lačnim želodcem.

Velečastite g. duhovnike prav lepo prosimo, da nam ostanejo naklonjeni tudi zanaprej ter organizirajo pobiranje milih darov za Dijaško večerjo v Mariboru.

Člane in članice Marijinih družb ter Mladenških in Dekliških zvez kakor tudi Tretjerednike pa prosimo, da se tudi letos zrtvujejo za Dijaško večerjo ter pri vsaki priložnosti zbudijo zanimanje za njo in napravijo zbirco. Če Vas zbere radost na veselici ali žalost na sedmini, če se radujete na svatbah in gostijah ter se Vam vsaj za trenutek dobro godi, spomnite se pri takih prilikah tistih mladih ljudi, ki študirajo, pa zraven tega trpijo lakoto, ker nimajo denarja, da bi si kupili večerjo. Darujte za nje v zavesti, da z vsakim vinarjem, ki ga darujete v ta namen, pomagate utešiti glad učeči se srednješolski mladini, ki vsak dan po večerji glasno molí za vse svoje dobrotnike. Vsem darovalcem in dobrotnikom naših srednješolskih dijakov, že vnaprej kličemo: Bog povrnil Bog plačal!

ZA DIJAŠKO VEČERJO
Dr. Anton Jerovšek.

Politični ogled.

Država SHS.

Kriza še vedno ni rešena, ker se radikali neprestano izogibajo jasnega vprašanja, ali se hočejo odreči nasilju in korupcije ali ne. V enem tednu je bilo že precej poskusov za sestavo zvezne poslovne vlade. Par ur je stal v ospredju enega takega poskusa bivši radikalski minister Trifkovič, ki osebo sicer ni obtožen nečastnih dejanj, a je vendar znan kot slep poslušnik Pašiča in bi s svojim hrbtom in imenom zakrival vse korupcioniste. Zveza politike poštenja in sporazuma, ki je tvorila Davidovičovo vladno, ima za vse take poskuse vedno eden in isti odgovor: naj se nadaljuje politika za sporazum in proti korupciji, na vladi pa naj sedi kdorkoli, samo da ima popolnoma čiste

roke in da ni nikdar delal proti sporazumu med Srbi, Hrvati in Slovenci ter da se posebej še nikdar ni udeleževal v politiki nasilja. Ta odgovor so podali predstavniki parlamentarne večine tudi na radikalski predlog, naj se sestavi vlada iz skupin, ki so tvorile sedanjo vladno in iz radikalske stranke na ta način, da na vladnih mestih ne bodo sedeli ne dosedanjí ministri in ne načelniki strank.

Stranke, ki so tvorile Davidovičovo vladno, hočejo na vsak način ostati tudi v zvezi s hrvatskimi zastopniki ter odklanjajo vse načrte »sporazuma« brez Hrvatov. Poštenim srbskim demokratom ter zastopnikom Slovenije in Bosne je mnogo na tem ležeče, da bi se sestavila in duhu sporazuma in poštenja vlada, ki bi tudi delala in rešila razna pereča vprašanja države in državljanov. Če se ne dela, so hudo prizadeti kratko rečeno vsi stanoví v državi. Posebno uboge žrtve so še invalidi, katerim je doslej še vsaka vlada padla baš tedaj, ko je hotela skozi parlament izvesti invalidski zakon. Če ne dobimo delovne vlade, ostanejo dolgo časa tudi državni uslužbenci, upokojenci in vsi drugi brez pomoči vsled pomanjkanja zakonov in naredb, ki bi jih moral izvesti parlament.

Radič pa soglašá tudi z volilno vladno, samo da zahteva, naj bo ta enako poslovni v poštenih in sporazumnih rokah. Na nedeljskem svojem shodu v Križevcih je naglašal, da nastane na Balkanu lahko najhujši požar, če bi proti volji parlamentarne večine stopila na vladno v naši državi zopet Pašič in Pribičević, ki poznata samo najokrutnejše nasilje. Radič izraža nado, da odločilni činitelji ne bodo sledili željam Pašiča in Pribičevića, ker danes tudi delovno ljudstvo v Srbiji zahteva sporazum in odklanja silo. Srbski politiki Pašičeve vrste so za dolga leta okrog Srbije postavili zid sovraštva in nezaupanja, da Srb nobeni stvari ni zaupal, ki je nosila hrvatsko ime. Danes se pa ta zid podira, srbski kmet je pogledal preko njega ter je sprevlel, da je za delovno ljudstvo cele države največja nevarnost, če so nepoštenjaki na vladi.

V torek zvečer je predlagal radikál Ljuba Jovanović kralju, naj poveri sestavo zverne vlade med ožjim blokom in med radikalski demokratu Kostu Timotijeviću. Takoj na to je bil Timotijević pri kralju in je res dobil mandat ali pooblastilo za sestavo take vlade. Ta poskus je odvisen od sklepa demokratskega (Davidovičevega) kluba. Timotijević je stari srbski politik ter se baje precej nagiblje na stran radikalske in Pribičevićeve politike. Zato je najbrž tudi predlagan od radikalske strani. Kako se bo ta poskus obnesel, danes še ni znano, gotovo pa je, da pri zvezi parlamentarne večine glede osebe ne bo nobenih pomislekov, samo korupcije obtoženi in osumljeni radikali ne pridejo poleg Pribičevića v poštev in odnošaji napram hrvatskim zastopnikom se ne smejo spremeniti.

Bolgarija.

Sedanja bolgarska vlada je s pomočjo vojaških organizacij, v katerih so tudi makedonski ustaši in Wranglovci, vrgla svojo zemljoradniško prednico ter se polastila oblasti v državi. Vojaška organizacija je sedanji bolgarski vladi pobijala vse nasprotnike od voditeljev pa do zadnjih zaupnikov po deželi. Ko je pobila nad deset tisoč važnejših članov zemljoradniške in komunistične stranke, pa v svoji krvoločnosti ni znala več nazaj. Pred enim letom so postali oficirji okrožni načelniki in drugi važni upravni člani. Za ta mesta nimajo nobene sposobnosti, umakniti se pa nočejo, ker so popolnoma besni v oblasti in krvoločnosti. Meščanske stranke, ki tvorijo sedanjo bolgarsko vladno, so kakor tisti, ki je klical vruga, pa se ga ne more več iznebiti. Razdvijana soldateska preti s popolnim razdivljanjem v državi. Prej je klala tiste, ki so bili vladi na poti, danes pa kolje vse, ki se ji količikaj zamerijo, ali pa ji kar slučajno padejo pod roko. Bolgarija stoji danes pred ostrim spopadom med meščanskimi strankami, ki so nekdanj složno strmoglavile kmetsko vladno.

Obsodba makedonskega morilca.

V češkem mestu Tabor je bil na 20letno ječo obsojen član makedonske organizacije Čičonkov, ki je pred približno letom dni v Pragi ustrelil bivšega bolgarskega ministra in voditelja bolgarskih zemljoradnikov Daskalova. Čičonkova, ki je nosil tedaj krivo ime, je sodila najprej porota v Pragi, ki je sestajala do polovice iz ženskih članov in ga je oprostila, ker se je izgovarjal, da je izvršil samo povelje revolucionarne makedonske organizacije. Po oprostitvi se je še le izkazalo, da nosi morilec krivo ime, razsodba se je radi tega razveljavila in Čičonkov je prišel pred sodni stol v Taboru, kjer je bil obsojen. Tu se je enako zagovarjal, pa sodniki so dosledno sledili načelu, da se mora kaznovati vsak umor, pa naj izhaja iz organizacije, ali pa iz zločinskega nagiba posameznika.

Pred volitvami v Nemčiji.

Nemški državni zbor je imel približno enako razmerje med republikanskimi in monarhističnimi strankami. Ko je stavila nemška vlada na dnevni red sprejetje londonskega sporazuma, so za ta sprejem glasovali tudi nemški nacionalisti in monarhisti v nadi, da dobijo potem odločilna mesta v vladi. Državni kancler, voditelj katoliškega centra dr. Marx, pa kot odločen republikanec ni mogel sprejeti nacionalističnih pogojev ter je pozročil rajši razpust državnega zbora in razpis novih volitev. Te volitve, ki se vršijo začetkom meseca decembra, bodo boj med republiko in monarhijo. Dosedanja nemška vlada ima v zunanji politiki lepe uspehe. Z velesilami je dosežen sporazum, Francozi izpraznjujejo Porenje, Nemčija dobi posojilo in tako stoji sedaj nemški narod pred odločitvijo, ali hoče naprej po poti sporazuma, ali pa se prepusti zagrizenosti nacionalistov in monarhistov, ki sanjarijo o novih vojnah in o maščevanju. Znaki so tu, da bo tudi tokrat zmagala razsodnost in pomirljivost. V Hambugu, ki je veliko samostojno mesto, so se izvršile volitve v mestni zastop na ta način, da so zagrizene nacionalistične in monarhistične stranke veliko izgubile v prid republikancev.

Upajmo, da bodo te volitve merilo za državnozborsko glasovanje.

Preobrat na Kitajskem.

Notranjost ogromne kitajske države je bila že v popolnem razpadu. Država ni imela samo ene vlade, marveč najmanj tri. Navidez prava vlada je bila v Pekingu, druga vlada je bila v Kantonu, tretja pa v Mukdenu. Poglavar tretje vlade je držal z Japonko, poglavar druge z Rusijo, vlada v Pekingu pa ni vedela ne kod in ne kam, in ko se je mukdenski general Čang-Co-Ling obrnil z oroženo silo proti njej, je morala najeti generala, ki je spravil skupaj vojsko, da začne boj s Čang-Co-Lingom. Ta boj je skozi mesece zavzemal vedno večji obseg in vsak dan je pretela večja nevarnost, da posežejo vanj na škodo kitajske države tuje sile. Mukdenskega generala so že odkrito podpirali Japonci, za generala, ki je nastopal v imenu vlade v Pekingu, so se pa zavzemali Angleži in Amerikanci. Vse te tri sile so pa kitajski državi silno nevarne, ker jo hočejo gospodarsko in politično izrabiti. Glede sedov je še najbolj previden poglavar Kantona, ki se naslaja na Rusijo, vedoč, da hočejo Rusi s kitajsko državo za obe strani koristen sporazum brez vsakega vmešavanja v notranje zadeve. Ko je bila državljanska vojna že v največjem razmahu, je pa naenkrat med oblastniki v Pekingu nastal razcep in dalekovidnejši del je vrgel nezmožno vladno ter je takoj ukazal generalu, ki je nastopal v njenem imenu, naj ustavi vse sovražnosti napram Mukdencem. Ko je dolgotrajne državljanske vojne enkrat konec, je upati, da se bo država na znotraj oblastno in upravno sporazumno uredila ter da si bo tudi na zunanji poiskala take zaveznike, ki ji kot celoti ne bodo v škodo.

Nova Turčija.

Prvo leto svobode je uporabila angorska vlada za izvedbo mirovne pogodbe. Dne 13. oktobra 1923 je bila proglašena Angora kot prestolnica nove Turčije. Dne 29. oktobra 1923 je turška ljudska stranka sklenila uvedbo republikanske vladavine in dne 3. marca 1924 je sklenil parlament sledeče temeljite reforme: odpravo kalifata, izgon rodbine Osmanov, izenačenje sodstva, šolstva, nadalje odpravo duhovnega sodstva, državno upraviteljstvo imovine »mrtve roke« itd. Te reforme so izvedli v teku poletja. Vzpostavljena je bila komisija za reformo meščanskega, trgovskega in kazenskega zakona. Delo je končano in predlogi pridejo še meseca novembra t. l. pred narodno skupščino. Ravnotako je pričela delovati mednarodna komisija za morske ožine in dne 6. novembra t. l. bodo že poslovala mešana razsodišča v spornih zadevah s tujci. S tem je mirovna pogodba izvršena.

Prireditve.

Proslava petdesetletnice našega priljubljenega pisatelja Meška se bo vršila v Ptuj 10. in 11. novembra. Udeležencem tega slavlja je dovoljena polovična vožnja. Udeleženec si nabavi tedaj celi vozni listek do Ptuja. Tukaj karte ne odda, ampak jo shrani! Na Ptuj se mu bo izstavila primerna legitimacija in se z voznim listkom, s katerim se je na Ptuj pripeljal — zopet vrne. — To dovolilo velja za čas od 7. do 14. novembra 1924.

Orliški krožek Sv. Peter nize Maribora uprizaro dne 1. novembra, popoldne po večernicah, igro »Stara navada, železna straja« in enodejanko »Današnja mladina.« V proslavo 50letnice ljubitelja slovenske mladine Ksaverja Meška so na sporedu razne deklamacije. Med odmori svira godba. Prijatelji orliške mladine, pridite vsi, ste prav pristočno vabljeni! Bog živil — Odbor.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Zopet bomo imeli pri nas malo zabave in razvedrila. Domači Orli namreč prirediti v nedeljo pred sv. Martinom, dne 9. novembra, veselo tridejansko šaljivko »Ubogi samci.« Med odmori bo sviral domači tamburaški zbor. Po prireditvi pa bo prosta zabava v gostilni gospe Repenšekove, kjer se bo med tamburanjem in šaljivo pošto licitirala »martinova gos.« Jurjevčani in tudi okoličani, ako se hočete pred adventom še enkrat pošteno nasmejati in zabavati, pridite vsi in tudi ob vsakem vremenu, kajti igra bo luštna, goska pa zelo mastna. Pričetek bo točno po večernicah.

Vojnik. Prostovoljno gasilno društvo v Vojniku priredi v nedeljo, 9. novembra t. l. v posojilnični dvorani v Vojniku Martinov večer z godbo in prosto zabavo. Čisti dobiček je namenjen v izpopolnitev inventarja. Začetek ob 15. uri.

Proslava 20letnice dekliške Marijine družbe v Nazarijah v Savinjski dolini se je sijajno izvršila. V soboto, dne 25. oktobra, so domače družbenke in mnoge iz okolice v lepem številu pohitele na prijazni nazarski hriček ter so zjutraj in zvečer poslušale zanimive in ljubeznjive govore p. Elekta. Marijina cerkev nazarska je bila za to slovesnost najlepše okrašena. Vse je mladenke pripravilo do visokih misli, da so se zopet in še z večjo vnemo uvrstile pod zastavo Brezmadežne. Pri slovesnem skupnem sv. obhajilu je bilo v nedeljo zjutraj kakih 250 deklet iz Nazarij in iz okolice. Dobremu p. Elekto, ustanovitelju nazarske Marijine družbe, bodi izrečena najtoplejša zahvala za vse njegove prisrčne besede, vsajene kot žlahtne mladike v mlada srca. Da bi te besede naša dekleta tudi ohranile v svojih dušah ter bi se oklepale najlepšega vzora mladosti: Brezmadežne! — V nedeljo popoldne smo proslavili 20letnico v Društvenem domu. Nazarski pevski zbor je zapel najprej pred sliko Najčistejše dve Marijini pesmi. Nato je sledila igra »Junaška deklica devica Orleanska.« Prostorna dvorana je bila nabito polna gledalcev, ki so prihiteli v obilnem številu tudi iz Rečice in iz Mozirja. Lepi igri so sledili z globokim razumevanjem. Našim igralkam vsa čast, nastopile bi lahko na vsakem odru! Ker očarujoče je vplivala živa slika na koncu igre. Nadangel Mihael je plaval visoko v zraku ob podobi Brezmadežne,

